

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра фінансів і кредиту

Сачава Кирило Олександрович

ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит з
поглибленим вивченням іноземної мови»

Науковий керівник:
канд. екон. наук, доц. Нетудихата К.Л.

Рецензент:
канд. екон. наук, проф. (б.в.з) Бурлан С.А.

Миколаїв 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Ефективність процесу будівництва, своєчасне введення в експлуатацію об'єктів нерухомості ґрунтується на компетентній організації та гнучкості фінансування будівництва, що є ключовою умовою результативного менеджменту інвестиційно-будівельної діяльності. Це виявляється в грамотному виборі джерел фінансових ресурсів та формування їх співвідношення.

Формування та підтримка структури позикового і власного капіталів на оптимальному рівні, що забезпечує збереження, приріст вартості компанії, є складним рішенням для підприємств даної галузі, оскільки залучення позикового фінансування, з одного боку, робить позитивний вплив на ефективність використання власного капіталу, а з іншого – збільшує залежність від зовнішніх кредиторів, може привести до зниження фінансової стійкості в довгостроковій перспективі.

Теоретичні, методологічні та практичні аспекти формування структури капіталу широко досліджені зарубіжними та вітчизняними вченими-економістами: М. Бейкером, Дж. Боуменом, Дж. Ваглером, Дж. Ваховичем, Р. Вестерфілдом, Б. Джорданом, Л. Зінгалес, Ф. Модільяні, М. Міллером, Р. Раджаном, С. Россом, Ван Хорном та Н.І. Берендою, І.А.Бланком, О.М. Гайдаєнко, Т.Ф. Григорашом, Н.М. Давиденко, С.Г. Дригою, І.Д. Міщенком, В.В. Фоцан В.В. та іншими.

Постановка проблеми. Аналіз існуючих досліджень структури капіталу та її детермінант продемонстрував, що ряд аспектів даної проблеми досліджено в незначній мірі. Зокрема, роботи, які присвячено питанням вибору принципів та мотивів, якими керуються будівельні компанії при прийнятті рішень щодо фінансування, вкрай нечисленні і поки не привели до появи стійких стилізованих фактів з даного напрямку. Це стимулює подальше теоретизування та появу емпірично достовірних концепцій фінансування будівельну діяльність. Ці обставини визначили вибір теми, мети, завдань, об'єкта та предмета

наукового дослідження.

Мета та завдання. Мета роботи полягає в розробці рекомендацій щодо вдосконалення формування структури капіталу підприємств будівельної галузі.

Відповідно до поставленої мети у роботі визначено та вирішено такі завдання:

- досліджено структурно-логічну сутність поняття «капітал підприємства» та місце його структури в управлінні фінансами;
- проведено огляд сучасних теорій структури капіталу;
- розкрито фактори формування структури капіталу;
- розглянуто концептуальні підходи до аналізу формування структури капіталу;
- розглянуто існуючі методичні підходи щодо формування оптимальної структури капіталу підприємства;
- обґрунтовано систему показників ефективності формування структури капіталу суб'єктів будівельної діяльності;
- досліджено методичні аспекти побудови економетричних моделей структури капіталу;
- розроблено схему аналізу процесу формування структури капіталу будівельних підприємств;
- проаналізовано динаміку розвитку та розкрито галузеві особливості підприємств будівельної галузі;
- проведено загальний аналіз стану формування капіталу підприємств будівельної галузі;
- проаналізовано структуру капіталу на прикладі п'яти будівельних підприємств;
- оцінено ефективність формування структури капіталу п'яти підприємств галузі;
- наведено інтерпретацію результатів емпіричного аналізу та побудовано регресійну модель структури капіталу;
- обґрунтовано пропозиції щодо стратегії формування оптимальної

структури капіталу;

– розроблено рекомендації щодо формування нової структури капіталу підприємств будівельної галузі.

Об'єктом дослідження є процес формування структури капіталу підприємств. Предметом дослідження є теоретичні, методологічні основи та практичні аспекти формування структури капіталу підприємств будівельної галузі.

Основна гіпотеза дослідження полягає в тому, що вдосконалення формування структури капіталу підприємств будівельної галузі позитивно вплине на їх ефективність діяльності та фінансові показники, а також надасть можливість уникнути диспропорційної структури капіталу через її оптимізацію.

Теоретичною та методологічною базою дослідження є сучасні досягнення фінансової науки, зокрема фінансового менеджменту, закордонний та вітчизняний досвід у фінансовій роботі підприємства. При виконанні дослідження залежно від конкретних цілей і задач використано наступні методи: метод історичного та логічного аналізу, метод синтезу використано для розкриття теоретичних та методологічних основ формування структури капіталу підприємств; метод структурного аналізу, графічний метод – для аналізу стану та динаміки капіталу будівельних підприємств; діалектичний, системний – для обґрунтування шляхів вдосконалення в частині формування структури капіталу.

Наукова новизна одержаних результатів. У процесі дослідження отримані наступні наукові результати, які мають елементи новизни та виносяться на захист:

вперше:

– розроблено економетричну модель для прогнозування структури капіталу в майбутніх періодах та здійснено її верифікацію. Встановлено, що на структуру капіталу впливають розмір підприємства та структура його активів. Знаки при коефіцієнтах показують обернену залежність. Чим менше підприємство та частка матеріальних необоротних активів, тим більше в

структурі його капіталу запозичених коштів.

дістало подальшого розвитку:

– виявлення особливостей формування капіталу підприємств будівельної галузі у 2015-2018 рр., зокрема встановлено: його зростання у номінальному вираженні та скорочення у реальному через галузеву інфляцію; формування капіталу відбувається виключно за рахунок позикових коштів; у структурі позикового капіталу найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання і забезпечення; коефіцієнти автономії, фінансової стійкості, маневреності власного капіталу, структури довгострокових вкладень мають від'ємні значення через проблеми із власним капіталом.

– розробка пропозицій щодо оптимізації структури капіталу підприємств, що аналізуються. Передбачається збільшення власного капіталу на 47,35%, скорочення залученого на 24,41% при коефіцієнті фінансового важеля 1,3, зростання чистої рентабельності власного капіталу до 3,38%. У довгостроковому плані потрібно сформувані відповідні галузеві умови для трансформації структури капіталу будівельних підприємств.

Інформаційною основою роботи послужили законодавчі та нормативні документи, матеріали фінансової і статистичної звітності суб'єктів господарювання, матеріали Держкомстату України, енциклопедична й довідкова література, періодичні видання та науково-дослідні розробки.

Практична значимість даної роботи полягає у обґрунтуванні шляхів та розробці рекомендацій щодо вдосконалення управління капіталом в частині його формування на вищезазначених підприємствах будівельної галузі.

За темою роботи опубліковано одну наукову працю обсягом 0,3 друк. арк.

Робота складається зі вступу, чотирьох глав, висновків, списку використаних джерел із 60 найменувань та 2 додатків.

У першій главі розкрито теоретичні основи формування структури капіталу підприємства. У другій – розглянуто та розроблено пропозиції щодо розвитку методології формування структури капіталу підприємств. У третій –

наведено емпіричні результати аналізу процесу формування структури капіталу підприємств будівельної галузі. У четвертій – здійснено інтерпретацію емпіричних результатів та розроблено рекомендації щодо удосконалення формування структури капіталу будівельних підприємств.

Основний зміст роботи викладено на 106 сторінках тексту. Вона містить 27 таблиці, 7 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, його методи та інформаційну базу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі «Огляд літератури з формування структури капіталу підприємств» розглянуто структурно-логічну сутність поняття «капітал підприємства» та місце його структури в управлінні фінансами; проведено огляд сучасних теорій структури капіталу; розкрито фактори формування структури капіталу.

Дослідження сутності категорії «капітал» ведеться з моменту виникнення власності та до теперішнього часу. Капітал є найбільш ґрунтовним, складним та багатозначним показником теорії фінансів, і основним об'єктом управління фінансовою діяльністю господарюючого суб'єкта.

Проведене дослідження свідчить про те, що в даний час існують відмінні один від одного думки економістів з приводу змісту терміна «капітал». Кожне трактування засновано на міркуваннях вчених, що відповідають певній економічній ситуації, відображає певну грань його сутності. Але думки дослідників сходяться в тому, що капітал представляє собою ресурси, вкладені у виробничо-господарські процеси організації, і має здатність приносити дохід.

Під структурою капіталу розуміється співвідношення власного та позикового капіталу корпорації, яке відповідає її довгостроковій стратегії розвитку. Всі спроби пояснення структури капіталу фактично можна звести до двох підходів: статичного та динамічного.

Різноманіття теорій структури капіталу зводиться до трьох основних: теорія компромісу, теорія ієрархії та теорія гри на ринку. Вони по-різному інтерпретують вибір компаніями джерел фінансових ресурсів.

Основні детермінанти, які обґрунтовано фінансовою теорією та значимо впливають на формування і коригування структури капіталу суб'єктів будівельної діяльності, наступні: рентабельність, ризик, темпи зростання, інвестиційні можливості, розмір фірми, податки, структура активів, доступність позикового фінансування, кон'юнктура фінансового ринку, інфляція, макроекономічні умови.

Всі спроби пояснення структури капіталу фактично можна звести до двох підходів: статичного та динамічного. Обидві назви умовні, оскільки на даний момент ідеї першого напряму розглядаються не тільки в статичному, а й в динамічному аспекті. В рамках моделей першого підходу передбачається, що фірмі слід дотримуватися певної політики щодо формування свого капіталу до тих пір, поки граничні вигоди подібних дій не будуть перекриті граничними витратами. Це означає, що кожна компанія має якусь оптимальну структуру капіталу, досягнення якої максимізує її вартість. Оптимум може визначатися як податковими міркуваннями (податкові теорії компромісу), агентськими проблемами (агентські теорії), інвестиційними рішеннями (теорії взаємозв'язку реальних та фінансових рішень). Що стосується динамічного підходу, то його основу складають сигнальні моделі, в яких структура капіталу виявляється кумулятивним результатом діяльності компанії в минулому.

У другому розділі «Методологія дослідження процесу формування та моделювання структури капіталу будівельних підприємств» розглянуто існуючі методичні підходи щодо формування оптимальної структури капіталу підприємства; обґрунтовано систему показників ефективності формування структури капіталу суб'єктів будівельної діяльності; досліджено методичні аспекти побудови економетричних моделей структури капіталу; розроблено схему аналізу процесу формування структури капіталу будівельних підприємств.

Важливим напрямком аналізу фінансового стану та діагностики діяльності організації є аналіз формування структури капіталу організації. За результатами такого аналізу, проведеного на основі сукупності показників, що відображають процес функціонування капіталу, оцінюється ефективність реалізації фінансової стратегії та фінансової політики, а також визначаються основні шляхи його вдосконалення.

Традиційні підходи до аналізу формування структури капіталу виходять з цілей і завдань управління формуванням капіталу, які характеризуються: необхідністю забезпечення фінансовими ресурсами з метою нормального функціонування організації; ефективністю формування структури капіталу організації; доцільністю оптимізації структури капіталу організації; необхідністю виявлення факторів формування структури капіталу організації.

Побудова системи показників фінансової ефективності повинна ґрунтуватися на ретельному теоретичному аналізі об'єкта дослідження, відповідати вимогам обґрунтованості, логічної та економічної структурованості та мінімізації кількості елементів, що складають систему, забезпечувати отримання достовірної та повної інформації всіма внутрішніми і зовнішніми користувачами. Система показників повинна включати показники структури капіталу, що демонструють наявність та величину джерел фінансування будівельної компанії в конкретному часовому періоді, а також відомі показники, що характеризують фінансовий стан будівельного підприємства: рентабельності, ліквідності.

Досліджено на теоретико-методичному рівні чинники, що впливають на структуру капіталу підприємств, сформовано загальний вид економетричної моделі. Для кількісної оцінки залежної змінної (структури капіталу підприємства) доцільно вибрати коефіцієнт левериджу (коефіцієнт концентрації позичкового капіталу) (Y). Цей показник відображає частку позичкового капіталу в загальній величині використовуваного підприємством капіталу. Відбір чинників, що впливають на структуру капіталу, було проведено на основі узагальнення існуючих теорій структури капіталу та практичної

діяльності підприємств будівельної галузі (табл. 1).

Розроблено схему аналізу процесу формування структури капіталу будівельних підприємств, яка включає наступні етапи: проведення аналізу динаміки розвитку та розкриття галузевих особливостей підприємств будівельної галузі; загальний аналіз стану формування капіталу підприємств будівельної галузі; проведення аналізу структури капіталу на прикладі п'яти будівельних підприємств; оцінка ефективності формування структури капіталу; формування зальних висновків за результатами аналізу.

Таблиця 1

Чинники, що впливають на структуру капіталу підприємства

№з/п	Чинник	Показник	Змінна в моделі
1	Розмір підприємства	Величина активів підприємства	x_1
2	Ефективність діяльності підприємства (рентабельність)	Рентабельність активів (капіталу) підприємства, або валова рентабельність	x_2
3	Динаміка активів підприємства (темп зростання)	Темп зростання активів підприємства по відношенню до попереднього періоду	x_3
4	Структура активів підприємства	Частка матеріальних необоротних активів у загальних активах підприємства	x_4
5	Доступність позикового фінансування	Частка банківських кредитів у позичковому капіталі підприємства	x_5

У третьому розділі «Емпіричні результати аналізу процесу формування структури капіталу підприємств будівельної галузі» проаналізовано динаміку розвитку та розкрито галузеві особливості підприємств будівельної галузі; проведено загальний аналіз стану формування капіталу підприємств; проаналізовано структуру капіталу на прикладі п'яти будівельних підприємств; оцінено ефективність формування структури їх капіталу.

Сьогодні в будівельній галузі працює 29590 підприємств. 97% від

загальної кількості підприємств становлять малі суб'єкти господарювання. Великі та середні підприємства скорочують свою частку в обсязі реалізованої продукції (послуг) на користь малих суб'єктів господарювання. Внаслідок розвитку фінансово-економічної кризи та військових подій будівельна галузь у 2014-2015 рр. зазнала значних економічних втрат. У наступних роках вона почала відновлюватися. Зростають обсяги реалізованої продукції (послуг), індекси будівельної продукції, кількість зайнятих працівників, витрати на персонал. Індекс ділової впевненості, що характеризує поточний стан клімату в галузі, поліпшується, але залишається в межах від'ємного значення.

У 2015-2018 рр. обсяг капіталу підприємств будівельної галузі у номінальному вираженні зріс на 193887 млн грн., або на 71,9%. Спостерігається позитивна тенденція, але якщо скорегувати обсяг капіталу на галузеву інфляцію, то побачимо зовсім іншу картину. Капітал формується виключно за рахунок позикових коштів. Власний капітал у 2015-2018 рр. має від'ємне значення через значні непокріті збитки. У структурі позикового капіталу найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання і забезпечення. Коефіцієнти автономії, фінансової стійкості, маневреності власного капіталу, структури довгострокових вкладень мають від'ємні значення у 2015-2018 рр. через проблеми із власним капіталом, про що було сказано раніше.

У 2015-2018 рр. сукупний капітал п'яти підприємств, що аналізуються, збільшився за рахунок зростання власних та запозичених коштів. Так, перші збільшилися на 51902 тис. грн., другі – 49416 тис. грн., або на 17,07% та 5,80%. Частка власного капіталу коливалася в межах 18,19-28,29%, запозиченого – в межах 71,71-81,81%. Висока частка останніх свідчить щодо агресивної політики фінансування активів та значний фінансовий ризик в діяльності. У структурі запозиченого капіталу переважали поточні зобов'язання. Їх частка зросла з 77,18% до 99,29%. Довгострокові джерела формування запозиченого капіталу підприємства практично не використовують. Поточні зобов'язання формуються переважно за рахунок кредиторської заборгованості за продукцією, роботами, послугами, одержаними авансами та іншими поточними зобов'язаннями.

Поточні зобов'язання виступають основним джерелом формування капіталу, їх частка коливається в межах 56,89 до 78,01%.

Більшість показників структури капіталу не відповідають нормативним значенням. Існує велика ймовірність неспроможності підприємств покрити свої зобов'язання власними коштами і відповідно свідчить про високий рівень ризику в діяльності. Коефіцієнти рентабельності у 2015-2018 рр. мають кращі значення ніж у 2014 р.. Показники ліквідності свідчать, у 2014-2015 рр. та у 2017-2018 рр. зобов'язання більше ніж оборотний капітал підприємств будівельної галузі. Оптимальна структура джерел фінансових ресурсів для підприємств будівельної галузі становить: 43% власний та 57% позиковий капітал.

У четвертому розділі «Інтерпретація емпіричних результатів та розробка рекомендацій щодо удосконалення формування структури капіталу підприємств» наведено інтерпретацію результатів емпіричного аналізу та побудовано регресійну модель структури капіталу; обґрунтовано пропозиції щодо стратегії формування оптимальної структури капіталу; розроблено рекомендації щодо формування нової структури капіталу підприємств будівельної галузі.

Побудовано регресійну модель для прогнозування структури капіталу в майбутніх періодах та здійснено її верифікацію. Встановлено, що на структуру капіталу впливають розмір підприємства (x_1) та структура його активів (x_4) (табл. 2).

Таблиця 2

Результати регресійного аналізу

Змінні	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t-статистика	P-значення
Константа	4,689	1,170	4,009	0,001
x_1	-0,646	0,221	-2,925	0,008
x_4	-1,121	0,415	-2,700	0,013

Знаки при коефіцієнтах показують обернену залежність. Чим менше підприємство, тим більше в структурі його капіталу запозичених коштів.

Аналогічно і для структури його активів. Чим менше частка матеріальних необоротних активів у загальних активах підприємства, тим більше в структурі його капіталу запозичених коштів.

Стратегія формування оптимальної структури капіталу виступає системою довгострокових цілей, спрямованих на досягнення такого співвідношення використання інвестиційних ресурсів, яке забезпечить ефект від вкладених коштів, зможе найбільш повно задовольнити потреби власників підприємства та максимізувати його ринкову вартість.

Оптимізація структури капіталу п'яти підприємств, що аналізуються, передбачає збільшення власного капіталу на 47,35%, скорочення залученого на 24,41% при коефіцієнті фінансового важеля 1,3. Чиста рентабельність власного капіталу зросте до 3,38% (табл. 3).

Таблиця 3

Показники, що характеризують структуру капіталу до і після оптимізації

Показники	До оптимізації	Після оптимізації	Після оптимізації*	Відхилення
Власний капітал	355901	355901	524421	168520
Обсяг позикового капіталу	901941	462671	681747	-220194
Загальний обсяг капіталу	1257842	818572	1206168	-51674
Коефіцієнт фінансового важеля	2,53	1,3	1,3	-1,23
Рентабельність активів, %	3	3	3,15	0,15
Прибуток з урахуванням процентів за кредит	37735	24557	37994	259
Мінімальна ставка відсотку за кредит, %	2,00	2,00	2,00	0,00
Премія за ризик, %	0,80	0,40	0,40	-0,40
Ставка відсотку за кредит з урахуванням ризику, %	2,80	2,40	2,40	-0,40
Сума процентів за кредит	25254	11104	16362	-8892
Прибуток без урахування суми процентів за кредит	12481	13453	21632	9151
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	0
Сума податку на прибуток	2247	2422	3894	1647
Чистий прибуток	10234	11032	17739	7504

Продовж. табл. 3

Чиста рентабельність власного капіталу, %	2,88	3,10	3,38	0,51
Коефіцієнт автономії	0,28	0,43	0,43	0,15
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,39	0,77	0,77	0,37
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,72	0,57	0,57	-0,15
Коефіцієнт фінансування	2,53	1,30	1,30	-1,23

Примітка: Після оптимізації* - з врахуванням тенденцій зростання чистого прибутку та валюти балансу

Після оптимізації простежується позитивна динаміка зміни коефіцієнтів. Коефіцієнт автономії збільшився на 0,15, це є позитивним моментом, так як фінансовий стан підприємств поліпшується, це означає, вони стають менш залежними від сторонніх кредитів. Коефіцієнт фінансової стійкості зростає на 0,37 і стане більшим за критичне значення. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу скоротиться на 0,15. Його зниження говорить про те, що для фінансування основних засобів та інших капітальних вкладень підприємства менше використовують позикові кошти, залучаючи власні, що свідчить про позитивну тенденцію зміцнення їх фінансової стійкості, що робить їх більш привабливим для ділових партнерів. Коефіцієнт фінансування після оптимізації зменшився і становить 1,30, це так само є позитивним моментом, так як знизився обсяг позикових коштів, у порівнянні з власними, що так само говорить про поліпшення фінансової стійкості. Чиста рентабельність власного капіталу зростає до 3,38%.

У довгостроковому плані потрібно сформувані відповідні галузеві умови для трансформації структури капіталу будівельних підприємств, що передбачає проведення комплексу реформ за напрямками: житлове будівництво, містобудівна політика, інфраструктурне та промислове будівництво, архітектурно-будівельне проектування, промисловість будівельних матеріалів, технічне регулювання, державне регулювання, саморегулювання, кадрова політика, галузева наука.

ВИСНОВКИ

В роботі узагальнено теоретичні, методологічні основи, розроблено пропозицій щодо вдосконалення формування структури капіталу підприємств будівельної галузі. Отримано наступні висновки та пропозиції:

1. Капітал представляє собою ресурси, які вкладено у виробничо-господарські процеси організації, і має здатність приносити дохід. Під структурою капіталу розуміється співвідношення власного та позикового капіталу корпорації, яке відповідає її довгостроковій стратегії розвитку.

2. Різноманіття теорій структури капіталу зводиться до трьох основних: теорія компромісу, теорія ієрархії та теорія гри на ринку. Вони по-різному інтерпретують вибір компаніями джерел фінансових ресурсів.

3. Основні детермінанти, які обґрунтовано фінансовою теорією та значимо впливають на формування і коригування структури капіталу суб'єктів будівельної діяльності, наступні: рентабельність, ризик, темпи зростання, інвестиційні можливості, розмір фірми, податки, структура активів, доступність позикового фінансування, кон'юнктура фінансового ринку, інфляція, макроекономічні умови.

4. Традиційні підходи до аналізу формування структури капіталу виходять з цілей і завдань управління формуванням капіталу, які характеризуються: необхідністю забезпечення фінансовими ресурсами з метою нормального функціонування організації; ефективністю формування структури капіталу організації; доцільністю оптимізації структури капіталу організації; необхідністю виявлення факторів формування структури капіталу організації.

5. Побудова системи показників фінансової ефективності повинна ґрунтуватися на ретельному теоретичному аналізі об'єкта дослідження, відповідати вимогам обґрунтованості, логічної та економічної структурованості та мінімізації кількості елементів, що складають систему, забезпечувати отримання достовірної та повної інформації всіма внутрішніми і зовнішніми користувачами.

6. Досліджено на теоретико-методичному рівні чинники, що впливають

на структуру капіталу підприємств, сформовано загальний вид економетричної моделі.

7. Розроблено схему аналізу процесу формування структури капіталу будівельних підприємств, яка включає наступні етапи: проведення аналізу динаміки розвитку та розкриття галузевих особливостей підприємств будівельної галузі; загальний аналіз стану формування капіталу підприємств будівельної галузі; проведення аналізу структури капіталу на прикладі п'яти будівельних підприємств; оцінка ефективності формування структури капіталу; формування загальних висновків за результатами аналізу.

8. Внаслідок розвитку фінансово-економічної кризи та військових подій будівельна галузь у 2014-2015 рр. зазнала значних економічних втрат. У наступних роках вона почала відновлюватися. Зростають обсяги реалізованої продукції (послуг), індекси будівельної продукції, кількість зайнятих працівників, витрати на персонал.

9. У 2015-2018 рр. обсяг капіталу підприємств будівельної галузі у номінальному вираженні зріс. Капітал формується виключно за рахунок позикових коштів. У структурі позикового капіталу найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання і забезпечення.

10. У 2015-2018 рр. сукупний капітал п'яти підприємств, що аналізуються, збільшився за рахунок зростання власних та запозичених коштів. Частка власного капіталу коливалася в межах 18,19-28,29%, запозиченого – в межах 71,71-81,81%. Висока частка останніх свідчить щодо агресивної політики фінансування активів та значний фінансовий ризик в діяльності. У структурі запозиченого капіталу переважали поточні зобов'язання. Довгострокові джерела формування запозиченого капіталу підприємства практично не використовують. Поточні зобов'язання виступають основним джерелом формування капіталу, їх частка коливається в межах 56,89 до 78,01%.

11. Більшість показників структури капіталу не відповідають нормативним значенням. Існує велика ймовірність неспроможності підприємств покрити свої зобов'язання власними коштами і відповідно

свідчить про високий рівень ризику в діяльності. Оптимальна структура джерел фінансових ресурсів для підприємств будівельної галузі становить: 43% власний та 57% позиковий капітал.

12. Побудовано регресійну модель для прогнозування структури капіталу в майбутніх періодах та здійснено її верифікацію. Встановлено, що на структуру капіталу впливають розмір підприємства та структура його активів. Знаки при коефіцієнтах показують обернену залежність.

12. Стратегія формування оптимальної структури капіталу виступає системою довгострокових цілей, спрямованих на досягнення такого співвідношення використання інвестиційних ресурсів, яке забезпечить ефект від вкладених коштів, зможе найбільш повно задовольнити потреби власників підприємства та максимізувати його ринкову вартість.

13. Оптимізація структури капіталу п'яти підприємств, що аналізуються, передбачає збільшення власного капіталу на 47,35%, скорочення залученого на 24,41% при коефіцієнті фінансового важеля 1,3. Чиста рентабельність власного капіталу зросте до 3,38%.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Сачава К.О. Фактори формування структури капіталу підприємств будівельної галузі // Студентські наукові студії: Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. П. Могили, 2020. – Випуск 31. – С.66-70.

АНОТАЦІЯ

Сачава К.О. Формування структури капіталу підприємств будівельної галузі. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2020.

Магістерську роботу присвячено розробці рекомендацій щодо

вдосконалення формування структури капіталу підприємств будівельної галузі.

Досліджено структурно-логічну сутність поняття «капітал підприємства» та місце його структури в управлінні фінансами. Проведено огляд сучасних теорій структури капіталу. Розкрито фактори формування структури капіталу.

Розглянуто концептуальні підходи до аналізу формування структури капіталу. Вивчено існуючі методичні підходи щодо формування оптимальної структури капіталу підприємства. Обґрунтовано систему показників ефективності формування структури капіталу суб'єктів будівельної діяльності. Досліджено методичні аспекти побудови економетричних моделей структури капіталу. Розроблено схему аналізу процесу формування структури капіталу будівельних підприємств.

Проаналізовано динаміку розвитку та розкрито галузеві особливості підприємств будівельної галузі. Проведено загальний аналіз стану формування капіталу підприємств будівельної галузі. Проаналізовано структуру капіталу на прикладі п'яти будівельних підприємств. Оцінено ефективність формування структури капіталу п'яти підприємств галузі.

Наведено інтерпретацію результатів емпіричного аналізу та побудовано регресійну модель структури капіталу. Обґрунтовано пропозиції щодо стратегії формування оптимальної структури капіталу. Розроблено рекомендації щодо формування нової структури капіталу підприємств будівельної галузі.

Ключові слова: структура капіталу, будівельна галузь, фактори формування структури, модель структури, оптимальна структура капіталу.

ANNOTATION

Sachava K.O. The Capital Structure Enterprises' Formation in the Construction Industry. – Manuscript.

Master's work to obtain an education and qualification level of a Master's degree in specialty 072 «Finance, Banking and Insurance». – Petro Mohyla Black Sea

National University, Mykolaiv, 2020.

The master's thesis is devoted to the development of recommendations for improving the capital structure of construction industry enterprises.

The structural-logical essence of the concept of "enterprise capital" and the place of its structure in financial management are investigated. An overview of modern theories of capital structure is given. The factors of formation of the capital structure are revealed.

Conceptual approaches to the analysis of capital structure formation are considered. Existing methodological approaches to forming the optimal capital structure of the enterprise are studied. The system of efficiency indicators of capital structure formation are substantiated. The methodological aspects of the construction of econometric models are investigated. The scheme of analysis of the process of forming the capital structure of construction enterprises has been developed.

The dynamics of development is analyzed and the branch peculiarities of the enterprises of the construction industry are revealed. The general analysis of the capital formation of the construction industry enterprises has been carried out. The capital structure of five construction companies is analyzed. The efficiency of formation of capital structure of five enterprises of the branch is estimated.

The results of the empirical analysis are interpreted and a regression model of the capital structure is constructed. The proposals for the strategy of forming the optimal capital structure are substantiated. Recommendations on the formation of a new capital structure of construction industry enterprises have been developed.

Keywords: capital structure, construction industry, factors of structure formation, structure model, optimal capital structure.